XXI. évfolyam. Zomborban, 1898. évi február 4-én, pénteken. 10. szám.

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és kőnyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr. | Megjelen minden kedden és pénteken. | Egyes szám ára 10 kr.

Állami tisztviselők javadalmazása.

(A „Pesti Napló“ 1000 koronás pályázatán dicséretet nyert pályamű.)

Irta: GÁL LAJOS.

Az államhivatalok szüksége valamely rendezett jogállam felség jogának egyenes folyománya, mert eszményileg ugyan az államfő kezében van az összhatalom, de mivel a gyakorlatban az államhatalom organikus működését nem végezheti egyedül és direkte maga az államfő: föltétlen szükség az államéletben olyan tisztségek szervezése, a melyek részint kormányzati, részint közigazgatási funkciókra hivatvák. Részint pedig — tekintve, hogy jogállamban egy államfő sem felelős a saját személyében kormányzati tényeiért — az államhatalom gyakorlásának felelőssége ezen tisztségekre háramlik s ezzel biztositva van az állam jóléte, politikai szilárdsága és jogrendjének állandósága.

Ilyen céllal szervezett tisztségek neveztetnek államhivataloknak s ezen tisztségeket betöltő egyének képezik az államhivatalnokok (állami tisztviselők) kollégiumát.

S bár Zöpfl és mások az államszolgálat és államhivatal elnevezés között különbséget nem tesznek, nyilvánvaló, hogy e két fogalom nem azonos. Az államhivatal szűkebb körű s egyenesen a felségjogokból származik. Tisztviselői felségjogokat gyakorolnak. Működésük mindig valaminémű imperium, vagy jurisdikció jellegét viseli magán. Az államszolgálat pedig — bár közérdekű ügyek intézésére vonatkozik — tágabb körű és nem a felségjogok gyakorlásában áll. Például: államhivatalnok a biró, főispán, pénzügyi tisztviselő. Államszolgálatban lehet a tanár, tanitó, de azért szorosan véve nem állami tisztviselő.

Az állami hivatalnok tehát az államéletnek legfontosabb közege, a kormányzó és végrehajtó hatalom közvetett, de tényleges intézője, az állam szilárdságának oszlopa és haladásának zászlóvivője.

Mindezeknél fogva az állami tisztviselő és az állam között bizonyos szerződésszerű jogviszony létezik, melyet fontossá tesz a közérdek és szankcionál, a nyilvános hatalommal való felruházás.

Azon fontos pozició, melyet az államtisztviselő hivatásánál fogva betölt, az egyén képzettségét, munkaerejét, szorgalmát és törekvését annak egész életén keresztül az állam részére involválja. Igy kötelessége az állami tisztviselőnek minden tehetségével hiven és lelkiismeretesen szolgálni az államot.

Ezen nagy horderejű viszonynál fogva az állami tisztviselő teljes munkássága az állam részére köttetik le. Abból más térre nem vihet semmit. S mig egyrészről állásának dekorumát minden tekintetben megőrizni kénytelen, másrészről a felelősség sulya is kétszeresen nyomja. Ő nemcsak mint ember felelős tetteiért, a ki, ha a jogrendet megsérti, csupán a büntető törvények által sujtatik, hanem mint köztisztviselő első sorban a fegyelmi szabályok alá esik.

Ezen sulyos kötelességekkel szemben csak méltányos, hogy az állam arányos jogokkal is felruházza tisztviselőit. Ilyen jogok a tisztviselők fizetése, nyugdija és rangja s még más apróbb kedvezmények, például hivatalos áthelyezésnél butorkárpótlás, utazásoknál féláru menetjegy stb.

Nem terjeszkedhetem ki egy szűk cikksorozatban mindazon viszonyok taglalására, a melyek az állami tisztviselők anyagi helyzetét más országokban tüntetnék föl. Csupán arra szoritkozom, hogy a magyar államhivatalnoki kar helyzetéről mondjak el egyet-mást és pedig első sorban szólni fogok állami tisztviselőink javadalmazásáról.

Hazánkban számos törvény alkottatott, melyek részint a magyar állami tisztviselők szolgálati, részint javadalmazási viszonyait szabályozzák. Ilyen törvények az 1869. évi IV. a birói hatalom gyakorlásáról, az 1870. évi IX., mely az 1849. évtől az 1867. évig fennállott kormány közegeinek nyugdijáról szól. Az 1870. évi XV. a királyi vegyes bíróságokróságokról, 1870. évi XVI. az itélő birák számának meghatározásáról, az 1870. évi XVIII. az állami számvevőszékről, az 1871. évi VIII. a birák és birósági hivatalnokok felelősségéről, az 1871. évi IX. ugyanezek áthelyezése s nyugdijazása körüli eljárásról, az 1871. XXXI., XXXII. és XXXIII. a kir. bíróságok és kir. ügyészségek szervezetéről, valamint az ugyanezen évi LXVII. és LXVIII. a birák alkalmaztatásáról és az 1871. évi XXXI. t. c. életbeléptetéséről szóló, az 1873. II. a kiszolgált altisztek alkalmazásáról, az 1874. XV. t. c. az 1871. évi XXXI. t. c. módositásáról szóló, 1874. évi XXIV. a birói gyakorlati vizsgáról, az 1875. évi XXXVI. az elsőfoku kir. bíróságok ujabb szervezéséről, 1883. évi I. a tisztviselők minősitéséről, 1883. XLIII. a pénzügyi közigazgatási bíróságról, 1885. XI. állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdijazásáról. Az 1889. évi XXVIII. a pénzügyi közigazgatás szervezetének változtatásáról, az 1891. XVII. a birói és ügyészi szervezet módositásáról és az 1893. évi IV. t. c. az állami tisztviselők illetményeinek szabályozásáról szóló törvénycikkek.

A felsorolt törvények közül a javadalmazással legtüzetesebben foglalkozik az utóbbi, ugyanis:

Az 1893. évi IV. t. c. értelmében Magyarország állami tisztviselői, a gyakornokok kivételével, 11 fizetési osztályba tartoznak. A tulajdonképeni fizetésen kivül a tisztviselőknek lakpénz, esetleg működési pótlék (1893. évi IV. t. c. 2. §. c) pont) és székhelyen kivüli kiküldetések alkalmával külön fuvar és napidij jár.

Vizsgáljuk közelebbről, mennyi ez a javadalmazás. Milyen arányban áll a munkával, melyet fejében megkövetelnek, a kvalifikációval, mely a hivatal elnyerés principiumát képezi.

A szerény állásu tisztviselők javadalmazásáról szólók, mivel törekvésem az, hogy a szűkölködők felé forditsam az érdeklődést. Mert a magas állásu tisztviselők, a kik jobban vannak fizetve, ha nem is lehetnek megelégedve helyzetükkel, az legalább tűrhető.

Az 1893. évi IV. t. c. 11. §-a kimondja, hogy a gyakornok tisztviselő, de fizetési osztályba nem tartozik. Kommentárja a dolognak az, hogy pl. egy jogvégzett ember, a ki 16—17 évi tanulás után lép államszolgálatba, megkapja az 500 frt

A „BÁCSKA“ tárcája.

A VIASZUJJÚ EMBER.

Angolból: **Lintz Géza.**

(Folytatás.)

II.

Tiz év mult el. A Marseilban való kellemes fogság, viszonyaim a kedves és szép amerikai hölgyekhez, talányaink, játékaink, a tánc és hangverseny, mindkét Basilió, a könnyű vérű örökös s annak tartózkodó és kétes utitársa már csaknem teljesen a feledésbe ment, midőn egészen váratlanul utam Algir felé vitt.

Midőn a franciai nagy öbölből elvitorláztam s terveim fölött gondolkoznék vala, föltettem, ha időm s alkalmam megengedik, úgy a fiatal embereket, kik már éltök delén lehetnek, felkeresem. Marseilban való másodszori megjelenésem élénken emlékezetembe hozta az elsőt. Annyira érdeklődtem Constant iránt, mintha csak ezelőtt egy évvel váltam volna el tőle.

Egészen más az valakit megkeresni Algir városában, mint az egész tartományban. Midőn a tiz év előtt kapott cim után, a francia gyarmat térképének segitségével, — mely asztalomon szétteritve vala, — kérdezősködném, már-már azon kisértésnek voltam kitéve, hogy föltett látogatásomról lemondjak.

Képzeletemben a várostól vagy egy órajárásnyira terjedő kellemes kirándulást feltettem magamnak, midőn egyszerre azon felfedezésre jutottam, hogy vállalatom nagy nehézségekbe fog ütközni. A vonat ugyanis utazásom célját, mely mintegy 70 mfdet tett ki, körülbelől egy harmadrészben röviditette volna meg; a posta ugyancsak elvinne oly távolságra, de a még hátralevő 20 esetleg több mfdnyi utat egy miveletlen vadregényes országban úgy kell megtennem, a mint tudom. Az egész kirándulási tervet vakmerőnek és rendkivül viszontagságteljesnek találtam ugyan, azonban hosszas megfontolás után mégis a kirándulásra határoztam el magamat. Azt lehetett mondani, hogy ez ideig édes keveset, jóformán semmit sem láttam a franciai Afrikából. Ha régi ismerősömet fel nem találhatnám, azon esetre kárpótolva leszek egy ismeretlen s vadregényes vidéknek megismerésével. Tervem kivitelére gyönyörű időjárás, a lehető legjobb egészség s két heti szabadság álltak rendelkezésemre s ugy gondolkoztam, hogy sokkal jobb ezen időmet izgató vállalkozással, mint a tengeren túli Brightonnak szük, forró s divatos utca soraiban tölteni.

Minden jól folyt le. Constantinig terjedő utam igen gyorsan s kellemesen mulott el, szemlélve a gyönyörű vidéket. Elég szerencsés voltam, hogy a postakocsi külső helyei közül egyet lefoglalhattam. A nyolc órai út az idegen és teljesen ismeretlen dolgok iránt való érdeklődésben telt el.

A mi legjobban meglepett, az a vadonnak a civilizatióval való keveréke volt. A legujabb épitkezési igényeknek megfelelő ujonnan épült francia falvak képe tárult fel szemeim előtt, játékszerű városházaikkal, iskola és rendőri épületeikkel, mindegyiken lobogó francia zászlóval. Ezekkel szemben viszont nagyszámú beduin sátor. A sötétbőrű s vad kinézésü lakosok, marháik- és nyájaikkal önkénytelenül a bibliai időkre emlékeztettek. Bármerre is fordult tekintetem, mindenütt a növényzet sokasága pompázott gyönyörű szinvegyülékével, melyben az elsőséget határozottan az olajcserje érdemelte meg.

A postakocsi utoljára állomásozott s mivel az est közelgett, a postaépületben levő nyomorult, barátságtalan, sötét korcsmában lakást béreltem, hol azonban mindezek ellenére jó vacsorát s tűrhető fekhelyet kaptam.

Az istállók átvizsgálása alkalmával ugy találtam, hogy egy kényelmes kis kocsi iránt még csak kérdést sem tehetek. Ezen szándékomról tehát letéve, az istállóban található két legjobb lovat béreltem ki s vezetőül egy nyugalomba vonult katonát fogadtam fel. Másnap már napfelkelte előtt uton valék.

— Ismer ön ezen a vidéken egy Basilió nevü urat, kinek birtoka ezen a tájon van? — kérdém vezetőmet.

— Ki nem ismerné — volt a válasz. Megér egy milliót a birtoka.

— Hát gyermekei vannak-e?

— Igen. Neje maga a gyönyörűség, gyermekei pedig valóban aranyat érnek. Hát ha még meglátja a pompás helyet, melyet e vadregényes vidéken berendezett.

Valóban az ut és táj, melyhez értünk, a szó teljes értelmében megérdemelte a vadregényes s magányos nevet.

A széles folyó medrén kénytelenek voltunk többször átkelni, hol pedig a ló oldaláig vizben, helylyel közel az oleanderektől megvilágitott meredek partokon haladtunk, melyek teljes virágzásban pompáztak.

A közelben s távolban messze elnyulott a sziklás vadon; itt-ott az ezüstzöldes olajcserjék csoportja az arany pálmák csoportjával váltakozva, melyek a barna egyhanguságot meg-megszakitották, közbe-közbe kisebb oázokra bukkantunk, melyek keritéssel voltak ellátva s szép gyümölcsfák tenyésztek bennök. E kicsiny földterület egy Strucz nevü földmives tulajdona volt, ki eléggé vakmerő vállalkozó lehetett, hogy ily vidéken telepedett le. Megerősitett lakát szőlő- és olajültetvények, nemkülönben legelő vették körül.

Dél körül egy kicsiny vendéglőre akadtunk, a hol is az elviselhetetlen hőség s vezetőm azon biztositása folytán, hogy kitűzött célunkat még az est beállta előtt elérjük, egy-két órai pihenőt tartottunk. Tiv év előtt való ismerősöm már azóta el is feledhetett, miért is bántott a gondolat, hogy ez esetben könnyen terhére lehetek; s csak látszólag fogadna barátságosan. Azonban hosszas gondolkozás után azon meggyőződésre jutottam, hogy ily viszonyok között nem veheti látogatásomat tolakodásnak; még legnagyobb ellenségünk arcának is kellemes hatást kell reánk gyakorolni a világ ezen részében.

Már alkonyodott, midőn éhesen és fáradtan megláttuk Basilió telepét, melyen a legujabb stylü, vár mintájára épült remek nagy épület állott, körülvéve — mint minden ház Algirban — magas fallal az önvédelem számára. E körül parthoz hasonló utak, virágágyak és cserje csoportok voltak láthatók. Belül virágos kertek, szökőkutak, madárkalitkák a legjobb s legszebb rendben és csinnal tartva.

Mindez távolról sem tette a szemlélőre azon hatást, melyet egy agglegény tanyája szokott ébreszteni. Az ablakok a termekből kiömlő fénytől szinte ragyogtak. A szolgák ide s tova futkároztak s midőn a főbejárat elé lovagoltunk, két karcsu arab lovászfiu közeledett felénk s lovaink kantárát megfogták, mintha csak reánk vártak volna. A látottak olyan benyomást gyakoroltak reám, mint mikor valami nagy ünnepély van készülőben s engem is várva-várt vendég gyanánt fogadnak.

(Vége köv.)

Mai számunkhoz melléklet van csatolva.

évi segélydijat, de mivel fizetési osztályba nem tartozik, lakpénze nincs. Abból az 500 frt segélydijból pedig levonnak tőle havonta 5 frt 88 krt, marad neki 36 frt s néhány krajcárja.

Ezzel szemben egy gyermek ifju, ha négy gimnáziumi és 3 kereskedelmi iskolai osztály elvégzése után üzletbe lép, bizonyára pár hónap alatt több fizetése lesz, mint a gyakornoknak. Pedig a társadalom megköveteli már a joggyakornoktól is, hogy rangjához méltóan éljen. Egy ügyvédjelöltnek is kényelmesebb élete van, mint a joggyakornoknak ugyanolyan képesités mellett. Mert 50—60 frtot kaphat havonta. Hogy miért ne kapjon annyit egy joggyakornok is, igazán érthetetlen! A joggyakornok avancea az igazságügynél 600, a pénzügynél 800 frt és lakbér. Az igazságügynél, mig 3 évi prakszisa és gyakorlati birói vizsgája nincs, elő nem lép. S ha nem teszi le a birói vizsgát, 5 év mulva bele juthat a XI. fizetési osztály I. fokozatába, vagyis kap 700 frtot s lakbért. Ugyancsak a pénzügynél is, ha elő nem lép segédtitkárnak, akkor bele jut 5—6 év mulva a X. fizetési osztály II. 900 forintos fokozatába.

De ha tovább megyünk is, mit látunk? Egy albirónak, alügyésznek, pénzügyi segédtitkárnak, miniszteri fogalmazónak stb. van 1100, egy törvényszéki birónak, járásbirónak, ügyésznek 1600, pénzügyi titkárnak, miniszteri segédtitkárnak, segédhivatali főigazgatónak van 1400 s egy táblabirónak, vagy törvényszéki elnöknek, a kiknek már csakugyan reprezentálni kell s még azt is zokon veszik, ha vasuton II-ik osztályban utaznak, évi 2500—3000 frt fizetésük van.

Nem találom szükségesnek az 1893. évi IV. t.-cikkben táblázatba szedett 11 fizetési osztályt mind sorra venni. Elég illusztrálásul ennyi. Elég, hogy beláthassa mindenki, hogy a mi állami tisztviselőinknek még csak tisztességes szegénységre sem juthat fizetésükből!

S mindaddig ilyen lesz a helyzet, a mig törvény szabályozza, hogy az állami szolgálatba lépő gyakornokok közül azokat, a kik felsőbb tanintézetet (jogot, technikát) végeztek, évi 500; azokat, a kik középiskolai érettségit nyertek, évi 400 és végül azokat, a kik 4—5 középiskolai osztályt végeztek, évi 300 frttal nevezik ki.

Ilyen lesz a helyzet mindaddig, a mig az állami tisztviselőnek — a kinek adósságot csinálni nem szabad, mert függetlennek kell lenni — tisztességes megélhetés nem biztosittatik s javadalmazása, a folyton dráguló életet figyelembe véve, nem emeltetik; vagyis, a mig az állam a tőle megkövetelt robotos munka arányában megfelelő ellenszolgáltatással őt nem jutalmazza!

Szomoru el is gondolni, hogy képzett, magas állásu egyének annyi jövedelemmel sem rendelkezhetnek mint egy tisztességes kereskedelmi ház utazója.

Ily viszonyok között, hogy reprezentálhat az a tisztviselő? Hogy rendezheti be életét állásához méltóan? és hogy felelhet meg kötelességének nemcsak a hivatalban, hanem a társadalmi életben is?

Dacára ennek: büszkén hivatkozhatunk a magyar állami tisztviselői kar becsületességére, munkakedvére és hivatottságára! Derék, megbizható gárda ez! Nem a javadalmazás teszi azzá — mert az silány — de önérzete, szorgalma, kitartása s hazaszeretete! Birói karunkra soha még az ellenzék sem mondhatott semmi vádat. Pénzügyi adminisztrációnk is kellően fungál, valamint a többi állami hivatal is. Épen ezért, ideje volna már, hogy tisztviselőinket az állam megjutalmazná érdemei szerint és az egész fizetésemelési törvényt azok igényeihez mérten reformálná.

A munkafelosztás.

Zombor, 1898. február 3.

A méhkas munkabeosztásával a legszebb példát nyujtja arra nézve, hogy az államban miképen szükséges a nemzeti erőnek kellő aránybani foglalkozása, hogy egyrészről hiány, másrészről pedig, hogy az erők tultengése be ne következzék. Mind a szellemi, mind az anyagi munkabeosztás nálunk nem arány, — még mindig avitikus — mennyiben a szellemi munka kiválóan még mindig a jogi irány, az anyagi foglalkozás aránytalanul az őstermelés felé gravitál; melynek természetes következménye a mindkét téreni proletáriátus, ez pedig ólomsulyként nehezedik általános műveltségünkre és haladásunkra.

Csak az utolsót, az anyagi munkának aránytalan elosztását vegyük szemügyre hazánkban és meggyőződhetünk arról, miszerint az agrárius bajoknak nálunk fő szülőoka a munka keresetének összetorlódása a földmivelés körül, ebből származik a tulságos verseny mellett a keresethiány, a nyomor, ebből maga a szocializmus.

A statisztika szerint nálunk 62·5 százaléka a lakosságnak őstermelésből él és ehhez a 14·0 százaléknyi napszámost hozzá véve, mely leginkább a földmivelés körül talál keresetet, 76·5 százaléka népességnek, tehát több ³/₄-nél őstermeléssel foglalkozik. Ausztriában 55·1, Svájcban 45·5, Némethonban 42·5 és Franciaországban 48·3 százalék nyerstermeléssel foglalkozik, a fenmaradó százalék azután a mindenféle iparágak, kereskedelem és szellemi munkán feloszlik.

Már most figyelembe véve, hogy a földmivelési gépek inkább-inkább félretolják az emberi erőt és hogy ha azok teljesen elfoglalják a tért, mint nyugaton, az izomerő szolgálatát a legkisebbre sülyesztik és az anyagi erőnek ily óriási összetorlása mellett, lehetetlen, hogy e viszás helyzetből válság és nemzeti anyagi kalamitás ne származzék. Tehát beigazolt tény, hogy az erők a földmivelés körüli tultengése szüli a bajt és mint kenyérkérdés, a szocializmust. Ezen baj állandó lesz nálunk, mig e szerencsétlen beosztása a munkaerőknek tart, mig összes nemzetgazdászatunk eltérve a régi alaptól, uj alapra nem fekszik. Hazánk anyagi jövője — különösen véve a kenyérkérdést és a tömegek táplálási viszonyait, a gyári és a nagyipar fejlesztésében kulminál — és a szocializmus kérdése csakis azzal oldódhatik meg, ha az ipar a tömegek több százalékát eltartásra átveszi, hogy azon roppant 76 százaléknyi összegből bizonyos rész oda átháramoljék.

Igaz, hogy igen lassan lehet nagyobbmérvű ipar teremtésével és a tömegek oda való terelésével köznépünk kereseti viszonyait javitani, de máris észrevehető a haladás e téren, ugy, hogy külföldről is jön be erő elég, mely a kevéssé élelmes hazai munkás előtt elkapja a keresetet és a kormány eléggé gondoskodik róla, hogy az jövőre ne történjék. Népünknek épen öntudatába át kell azon meggyőződésnek menni, miszerint egyedüli üdvét nem épen a földmivelés körül találja, keresse a munkát a vidéken, a fővárosban, hol kapja és ne szoritkozzék határára, de még egy munkanemre sem, az élelmes napszámos szorgalma és hasznavehetősége, egy kis vállalkozó szellem mellett nálunk még mindig megélhet és bár sokszor nehezen is talál keresetet.

R. Á.

Ujdonságok.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Kovács István szegedi kir. járásbirósági irnokot a zombori kir. törvényszékhez segédtelekkönyvvezetővé nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Proksch Mátyás cs. és kir. 29. sz. gyalogezredbeli I. oszt. számvevő altisztet a palánkai kir. járásbirósághoz irnokká nevezte ki.

Anyakönyvvezetői kinevezés. A belügyminiszter az uj-futtaki anyakönyvi kerületbe Szalay Dezső helyettes segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettessé nevezte ki.

Előléptetés. A szegedi kir. főügyész Hankovszky János pancsovai kir. ügyészségi II. oszt. hivatalszolgát az I. és Orosz Károly szegedi kir. ügyészségi III. oszt. hivatalszolgát a II. fizetési fokozatba léptette elő.

Bankett. A város tisztikara Vukicsevics Péter első tanácsnok, polgármester-helyettes tiszteletére a jövő hét folyamán — nyugdijaztatása alkalmából — bankettet rendez.

Pályázat az ügyészi állásra. A hivatalos lap tegnapi száma közli a zombori kir. ügyészi állásra vonatkozó pályázati hirdetést. Pályázati határidő 2 hét.

Uj segédjegyző Kupuszinán. Kupuszina községben segédjegyzővé Zsuffa Károly választatott meg.

Körállatorvos Kucurán. A kucurai körállatorvosi állásra Elschléger Elemér választatott meg.

Jóváhagyás. A belügyminiszter a bikityi polgári olvasókör alapszabályait jóváhagyta.

Gyógytár-átruházás. A belügyminiszter Mayer Mihály és Widrich Soma okleveles gyógyszerészeknek közös kérelme folytán megengedte, hogy a temerini Szt.-Háromsághoz cimzett gyógytár személyes üzleti joga Mayer Mihályról Widrich Somára átruháztassék.

Választás. Bajsa községében községi birává Berkes János választatott meg.

A zombori főgymnásium. „Markovits gyorsiró köre“ f. é. február hó 9-én szerdán d. u. 3 órakor a gymnásium épületében a rendszer megalapitójának, Gabelsberger X. Ferencnek születési évfordulója alkalmából nyilvános versenynyel egybekötött diszgyülést rendez, melyre a műbarátokat és a gyorsirás iránt érdeklődő közönséget tisztelettel meghivja. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. Tartja Rácz Soma tanár, a kör vezérelnöke. 2. Gabelsberger élete és rendszere. Értekezés. Irta és felolvassa Brauner Zsigmond VIII. o. t., a kör elnöke. 3. Alkalmi óda Szavalja Orschelbacher Károly V. o. t. 4. A gyorsirás története intézetünkben. Irta Strasser Henrik VI. o. t., felolvassa Diener Elemér VII. o. t. 5. 150 és 180 szótagos versenyirások jutalmakkal egybekötve. 6. A szabatos stenogrammpályázat eredményének kihirdetése. 7. Záróbeszéd. Tartja Brauner Zsigmond VIII. o. t., a kör elnöke.

Sorozás vármegyénkben. Az 1898. évi sorozások vármegyénkben az egyes járásokban a következő sorrendben fognak megtartatni: B.-Almáson március hó 7-től 12-éig, Zomborban március hó 13-tól 19-éig, Apatinban március hó 21-től 26-áig, Baján március hó 28-tól április hó 1-éig, Ujvidéken március hó 7-től 12-éig, Palánkán március hó 15-től 19-éig, Hódsághon március hó 21-től 28-áig, Kulán március hó 30-tól április hó 5-éig, Zsablyán április hó 23-tól 26-áig, Titelen április hó 28-tól 30-áig, Topolyán március hó 7-től 11-éig, Zentán a járásnál március hó 31-től április hó 5-éig, O-Becsén április hó 20-tól 25-éig, Zentán a városnál március hó 26-tól 30-áig.

Nógrádyné jutalomjátéka. Vasárnap lesz Nógrádyné Bodroghi Linának, a társulat drámai szendéjének jutalomjátéka. Szinre kerül a „47. cikk.“ Nógrádyné az ő művészi játékával teljes mértékben megnyerte a közönség rokonszenvét és elismerését. Reméljük, hogy ez az elismerés és rokonszenv fényesen nyilatkozik majd meg a jutalomjátékán.

A dalárda közgyülése. A zombori kaszinóegyleti dalárda szerdán délelőtt tartotta meg ez idei rendes közgyülését. A közgyülésen Pribil Ernő elnök betegeskedése folytán Popovits Sebő alelnök elnökölt. A megejtett tisztujitásnak eredménye a következő: elnök: Pribil Ernő, alelnök: Popovits Sebő, titkár: dr. Ferencsik Lajos, pénztáros: Husvéth Károly, zeneműtáros: Mayer József, szertáros: Szigeti István, karnagy: Milcsinszky Alajos. Választmány: Bárczi Iván, Baumann Nándor, dr. Buják József, Essigmann Károly, Kelő Mór, Pfaltz Jakab, Rácz Soma, Fodor Mihály, Travnyik Béla, Trischler Károly, Valter Nándor, Staudacher József. Zenebiráló hizottság: Pribil Ernő, Milcsinszky Alajos. Kelő Mór, Staudacher József. Számvizsgáló bizottság: Pfeiffer József, Feuermann Manó, Késmárky Endre, — A közgyülés a többek között egy igen fontos határozatot is hozott. Egyhangulag elhatározta ugyanis, hogy felkéri a kaszinót a nagyteremnek kiparkettirozására. A szükséges, mintegy 1000 frtnyi pénzösszeget a dalárda adja kölcsön kamat nélkül 10 évre a kaszinónak. Igy aztán a dalárda ezentul a saját otthonában rendezheti estélyeit. D. u. a dalárda testületileg tisztelgett Pribil Ernő elnöknél s örömmel adta tudomására nagy lelkesedéssel, egyhangulag történt megválasztatását. A dalárda különben a népszerű elnököt emlékül egy serleggel lepte meg.

Gál Lajos cikksorozata. Olvasóink még emlékezni fognak, hogy lapunk mult heti számában a „Pesti Napló“ pályázatáról szólva, megemlékeztünk munkatársunk kiváló sikeréről is, a kinek a mint utóbb értesülünk, a „Pesti Napló“ szerkesztősége a dicséreten felül az alábbi levelet is irta, melyben meleg hangon fejezi ki elismerését *Gál* Lajos munkája iránt. A levél a következő: „Igen tisztelt Uram! A szerkesztőség megbizásából van szerencsém mindenek előtt igaz köszönetünket nyilvánitani kedves, elismerő soraiért. *Munkája a biráló bizottságnak annyira tetszett, hogy ha módunkban állott volna még egy munkának részt juttatni a pályadijból, az bizonyára az öné lett volna.* A munkából egyes részeket közölni szándékunk, épen ezért kérjük, sziveskednék azt még egy ideig itt hagyni. Addig is fogadja ismételt köszönetünket és elismerésünket szives közreműködéseért kiváló tisztelettel: Szerdahelyi Sándor.“ — Ujból üdvözöljük *Gál* Lajos munkatársunkat. Tisztelt olvasóink figyelmét pedig felhivjuk a megdicsért munkára, melyből az első cikket a mai számban közöljük.

Kereskedelmi és iparkamarai ülés. A szegedi kereskedelmi és iparkamara január 31-én tartotta meg január havi teljes ülését Gál Ferenc elnöklete alatt. Az ülés lefolyásáról a következő értesitést vesszük: Tudomásul vette a kamara, hogy az elnökség figyelmeztette az érdekelteket a szédelgő kiállitásoktól való távolmaradásra és arra hogy a szédelgő ügynökök által valósággal árusitott kiállitási kitüntetések használása tilos. Tárgyalta és tudomásul vette a teljes ülés a kereskedelemügyi miniszter leiratát, melylyel jóváhagyta a kamara 1898. évi költségvetését és az illetékkulcsot az eddigi 3 %-ban engedélyezi. A kamara előirányzott bevételei 18478 frtot, kiadásai 18321 frtot tesznek, amiből kereskedelmi, ipari és szakiskolai célokra szolgál 4000 frt. Tudomásul vette a teljes ülés a kamara mult évi jelentésére vonatkozólag érkezett leiratot. E szerint a belügyminister tárcájának hatáskörét érintőleg fölvetett egyesülési és gyülekezési jog szabályozása a belügyi ministeriumban már is tanulmány tárgyát képezi, ami pedig különösen a munkások gyülekezése és egyesülése tekintetében önnálló tilalmat illeti, ezt a belügyminister is céltalannak tarja és azt már legközelebb hatályon kivül fogja helyezni. Javaslatot tett a teljes ülés a Bács-Bodrogh megyében létesülő két uj ipartestületre, a jankováci és bácsalmási ipartestületek alapszabályainak megerősitésére. Végül az 1897. évi zárszámadásokat terjesztette elő az elnökség és a teljes ülés kiadta azokat megvizsgálás és jelentéstétel végett a számvizsgáló bizottságnak. A kamara 1897. évi bevétele volt 19177 frt 94 kr, tiszta vagyona 1897. végén 29743 frt 03 kr, nyugdijalapja 16659 frt 98 kr.

Farsangi dal- és táncestély. A zombori iparos dalárda folyó évi február hó 5-én (szombaton) a „Vadászkürt“ szálloda összes termeiben saját pénztára javára nemzetközi világ-postával egybekötött farsangi dal- és táncestélyt rendez. Műsor: 1. „Hymnusz az éjhez.“ Beethoventől. Előadja a dalárda vegyes-kara. 2. „Egy tanitó keservei.“ Tréfás hármas. Előadja a dalárda 7 tagja. A magánrészt énekli Gruda Pál ur. 3. Felolvasás. Tartja Trischler Károly ur. 4. „A négy lengyel zsidó.“ E. Neumanntól. Bohózatos férfinégyes. Előadják: Pinkeles (Haasz Gyula), Jeiteles (Scherer Antal), Isaak Scholem (Herczenberger Ferenc), Moses Hersch (Gruda Pál). Zongorán kiséri Csermák József ur. 5. „Kuplék.“ „Kukta kisasszony“ operettből. Énekli Koch Anna kisasszony. Zongorán kiséri Csermák József ur. 6. „Viharban.“ Dürrnertől. Előadja a dalárda férfikara. — Belépti dij személyenként 1 frt. Családjegy három személyre 2 frt 50 kr. Karzati ülőhely 1 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók: Szigeti István, Kollár József és Zsámbokréthy Aladár urak kereskedéseiben. A zenét Herczenberger Sándor zenekara szolgáltatja. A kik tévedésből meghivót nem kapnának, de arra igényt tartanak, forduljanak az iránt Szigeti István alelnök urhoz. Kezdete esti 8 órakor.

A hódsághi bál. Mult számunkban közöltünk tudósitást a Hódsághon mult hó 29-én megtartott korcsolya-egyleti bálról. A hölgyek névsorából tévedésből kimaradt Spitzer Mihályné urnő neve; tudósitónk kötelességének ismerte e helyreigazitást bekülideni, amit mi készséggel közlünk.

Névmagyarositás. A belügyminister id. Putz Adalbert bácsföldvári illetőségű ugyanottani lakósnak műmalomtuljdonosnak, valamint Adalbert fia, úgyszintén kiskorú János és Karolin vezetéknevének „Petőre“ kért átváltoztatását megengedte.

Táncfüzérke. A bács-bresztováci társaskör a nagyvendéglő helyiségében folyó évi február hó 12-én táncfüzérkét rendez. Belépti-dij személyenként 1 korona. Kezdete 8 órakor.

Tűzoltók mulatsága. A bezdáni önkéntes tűzoltó-testület február hó 12-én a Frank-féle vendéglő helyiségében a testület rendelkezési alapja javára Keszler Ferenc tűzoltói zenekarának közreműködése mellett tombolával egybekötött zártkörű táncfűzérkét rendez. Beléptidij személyenként 1 frt. Egyenruhában megjelent tűzoltóknak 1 korona. Kezdete esti 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

Gyászhir. Vettük a következő gyászjelentést: Alulirottak fájdalomtól megtört szivvel jelentik, hogy a hitvesi hűség, az anyai szeretet példányképe: Harsányi Jánosné szül. Ubrankovits Karolina élete 50. évében, rövid, de kinos szenvedés után f. é. február hó 2-án reggeli 4 órakor történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai február hó 3-án d. u. 4 órakor fognak a róm. katb. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a halottas házból (Kigyó-utca 261. sz.) az örök nyugalom helyére kisértetni Az engesztelő szentmise-áldozat ugyanazon nap d. e. 9 órakor fog a belvárosi plébániai templomban az Urnak bemutattatni. Zentán, 1898. évi február 2-án. Harsányi János, férje. Harsányi Jolánka, leánya. Kasztl Sándor, veje. Kasztl László, násza és neje: Kasztlné sz. Kuncze Mária. Özv. Ubrankovits Zsigmondné, sógornője. Nagyszámu rokonság. Áldás legyen a felejthetetlen halott porain.

Elveszett bizonyitványok. Egy helybeli ügyvédjelöltet az a kellemetlenség érte, hogy elvesztette pénztárcáját, amelyben a csekélyebb mennyiségű pénzen kivül 2 szigorlati bizonyitványa is benn volt. Felkéri a megtalálót, hogy ha már magát nem akarja megnevezni, hát legalább a két bizonyitványt küldje be lapunknak; majd mi aztán átadjuk neki. Hajlandó jutalmat is adni a megtalálónak.

Hangverseny. Az ó-becsei Polgári Magyar Dalkör 1898. február 6-án a községi nagyvendéglő dísztermében a helybeli 1-ső zenekar közreműködésével 1. alapszabályszerű hangversenyt rendez. Műsor: 1. Dalárinduló. Rieger Györgytől: előadja a dalkör. 2. Vegyes művek: a) Slittenpost, b) Bál után, c) Magyar népdalok; 2 cziterán előadják: Kautny Irmuska és Schaumacher Rezső úr. 3. Ch. Beriot. Air varies. Pataj Eleonora kisasszony zongora kisérete mellett hegedűn előadja: Ugray György úr. 4. Magyar népdalok: a) Hazunk előtt . . . b) Jaj annak a . . . c) Zsindelyezik . . . d) Azt hallottam . . . e) Két út áll . . . — Fortuner Elektől. Előadja a dalkör. 5. Alkalmi költemény Csupor Gyulától. Előadja Osztrogonácz Ferenc úr. 6. Magán ének: a) Szépen szól a . . . b) Jaj de korán . . . — Zongora kiséret mellett előadja Antal Sándor úr. 7. Trefás férfikar. Bergmann Ágosttól; a szóló reszleteket éneklik: Havedits József, Antal Sándor, Antal András, Zavargó József és Antal József urak. Előadás után tánc lesz. Helyárak: Oldalt és a 3 első sorban 1 frt, a többi sorokban 80 kr. — Állóhely 60 kr. Kezdete fél 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

Végzetes szerencsétlenség. Végzetes szerencsétlenség történt szerdán d. u. Reimann puskaműves üzletében. Sztojkov Péter, helybeli korcsmáros pár nap előtt a revolverét átadta kijavittatni; nevezett délután elment ujra, hogy a revolvert — melyet időközben tényleg kijavitottak — elvigye. Reimann nem volt az üzletben; a két inas előadta a kijavitott revolvert, a melyet Sztojkov át is vett. Megnézve azt azonban oda nyilatkozott, hogy ő töltve hozta el a revolvert, most pedig nincs benne egy töltés sem; adják hát oda a hat töltést is. Az egyik inas talált 2—3 töltést, azokat oda adta; Sztojkov a töltéseket rögtön betette a revolverbe s nógatta az inasokat, hogy keressék a többi töltényeket is. Ő maga is segitett keresni. Egyszerre csak a bal kezében tartott revolver — hogyan, hogyan nem — elsült s az egyik inas, Bogisits Antal sziven találva összeesett; pár perc mulva megis halt. Sztojkov rögtön jelentkezett; nem tud felvilágositást adni, hogy a revolver miként sült el. Kihallgatása után szabad lábra helyezték.

Lopás a pályaudvarban. Hétfőn éjjel 11 óra után megrabolták a zombori pályaudvart. Egy teherkocsinak az ajtaját feszitették föl és elloptak egy láda rőfös árut, egy zsák gyapjut és egy zsák kötelet. A rendőrség csakhamar reá jött a tettesek nyomára. Sipos Péter, Sztojkov Koszta Obuskovits Szteván foglalkozásnélküli zombori legények követték el a tolvajlást. Obuskovitsot és Sztojkovot elfogták; az ügyészség börtönében vannak már. Sipos, aki a főcinkos volt, megszökött. Eddig még nem sikerült kézre keriteni.

Kilopták a feje alól a párnát. Ugyancsak érdekes kalandja volt Lulits Jakab szabadkai szállási lakosnak a napokban. A kapitányságnál elpanaszolta, hogy éjjel, mikor már az asszonyával együtt elaludtak, valaki kinyitotta az ablakot s bemászva rajta, 2 párnát és egy dunnát levett róluk. Azonkivül Lulitsnak feje alól bárányből mellényét is kihuzták s a benne volt 300 frtot elvitték. Ugy látszik, hogy talán Lulits feleségét is elakarták vinni, mert egy kéz megfogta az asszony kezét, ki erre kiabálni kezdett, Lulits felriadt s gyufát gyujtott, de akkora már senkit sem találtak a szobában. A rejtelmes esetben nagyban folyik a vizsgálat, mely ki fogja deriteni nem e Macbeth szelleme járt ott 300 forintokért?

Házasságok 1897-ben. Az országos statisztikai hivatal Havi közleményei szerint Magyarországon a mult esztendőben összesen 130,281 házasságot kötöttek, kerekszám 5000-rel többet mint 1896 ban, ugy, hogy ezer lélekre átlagosan 8 házasság eset, amely arányszám, ha a mult évtizedhez képest csökkenést mutat is, még mindig az elsők közt van Európában. Legnagyobb, majd 29 ezer volt a farsangi, februári házasságok száma, mig a novemberi házasságok ezuttal a szokottnál kisebb számmal (21 ezerrel) szerepelve, a második helyre szorultak, ami kétségkivül az 1897. évi rossz termésnek rovására irható A sorban harmadik a téli munkasztünet és az egyházi tilalomtól való felszabadulás hatása alatt január 13 ezer házasságkötéssel; csekély különbséggel következnek utána a felpezsdülő erejű tavasz hónapjai: május és junius, amaz közel 13 ezer, emez 11 ezeret meghaladó házassággal. A legkevesebb házasságot (4348-at) kötötték áprilisban, meg a mezőgazdasági munka hónapjaiban; julius, augusztus, szeptemberben, továbbá az egyházi tilalom idejében decemberben.

Névmagyarositás. A belügyminister Hercz Ede ó-kanozsai illetőségű ugyanottani lakós, valamint kiskoru gyermekei Imre, Margit és Erzsébet vezetéknevének „Herczegre“ kért átváltoztatását megengedte.

Vonatok indulása és érkezése Zomborban. Az október hó 1-től érvényes és most kiadott vasuti menetrend szerint Zomborban a következő időkben érkeznek, illetve indulnak a vonatok:

1. *Szabadka felé indulás:* Reggel 6 óra 46 perckor személyvonat, déli 11 óra 54 perckor személyvonat és esti 8 óra 35 perckor vegyesvonat.

2. *Szabadka felől érkezés:* Reggeli 6 óra 45 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 34 perckor személyvonat, esti 8 óra 34 perckor személyvonat.

3. *Gombos felé indulás:* Reggeli 6 óra 55 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 41 perckor személyvonat, esti 8 óra 41 perckor személyvonat.

4. *Gombos felől érkezés*: Reggeli 6 óra 39 perckor személyvonat, déli 11 óra 47 perekor személyvonat, esti 8 óra 25 perckor vegyesvonat.

5. *Baja felé indulás:* Reggeli 7 óra 05 perckor személyvonat, délutáni 4 óra 05 perckor vegyesvonat.

6. *Baja felől érkezés:* Delutáni 3 óra 24 perckor személyvonat, reggeli 6 óra 25 perckor vegyesvonat.

7. *Ujvidék felé indulás:* Hajnali 2 óra 30 perckor vegyesvonat, reggeli 7 órakor személyvonat, délutáni 3 óra 51 perckor személyvonat.

8. *Ujvidék felől érkezés:* Reggeli 6 óra 30 perckor személyvonat, déli 11 óra 22 perckor személyvonat, esti 7 óra 18 perckor vegyesvonat.

Művészet és irodalom.

Jókai Mór uj regénye. A legnagyobb magyar regényiró, akinek minden műve igazi büszkesége a magyar irodalomnak, uj regényt ir most, „Elmult élet“ cimmel. Ennek a regénynek a lényegéről maga a koszorus iró mondott el egyetmást az ő végtelenül vonzó modorával. Arról az időről ir Jókai az „Elmult élet“-ben, „amikor még Budapest nem volt ilyen néma város, mint most; hanem amikor még hangja volt az utcának“. Ezekre a hangokra minden nap elmultával kevesebben emlékeznek már. Ezeket a hangokat hallani lehetett külön-külön a dunavizet hordó embertől (Dána vo ósz!), a milimáritól (Káfuz á mili, oda a gutsz obersz!), a homokos leánytól (Káfuz zó-ond!), a zsuppos szekerestől (Strowa káft!), a burgonyás embertől (Krumpli káft!). az ablakostól (Fénszter mók!), a szalamucscstól aki igy kiabált; „Keró, keró!“ Ezek közül az egyik keró sajtot jelentett, a másik meg szalámit. — Felemliti a mi nagy irónk ennek a rendkivül érdekes tárcának a során a régi handlét, a lenmagolajat áruló rákos-palotai asszonyt, aki „ulájit!“ kinált. Ezt pedig — tudniillik a finom olajat, kivált a színészek szerették káposztán. Mindezekről s ezeknek az érdekességeknek az idejéről sok furcsát, sok meghatót, sok érdemest tud Jókai. Tud ugy és tud annyit, abogy és a mennyit senki más. Lassankint ki is halnak azok, akik minderre emlékeznek. A nagyapák fiatal korabeli dolgok ezek mind. S Jókai már maga is nagyapa. Igazán az, a szó szoros értelmében, meg képletesen is, mert iszen a mai egész fiatal magyar irodalom ugy tiszteli őt mint édes öregapját. Az „Elmult élet“ abban a lapban fog megjelenni legközelebb, a melyiknek Jokai minden szépirodalmi művét irja, miut a lap szerződött munkatársa: a Magyar Hirlap-ban.

A „Vasárnapi Ujság“ január 30-iki száma 18 képpel és a következő tartalommal jelent meg: „Gróf Tisza Lajos (arcképekkel Stetka Gyula festménye és fénykép után). — Költemények: „Csárda előtt“ (Pataky László rajzával); „Pünkösdi királyság“ Zola Emil költeménye, franciából forditotta Gerő Attila. — „Följegyzések az 1948/49 iki szabadságharcból.“ (Egykoru eredeti rajzokkal. Egy táborkari honvédtiszttől; képekkel). — Regénytár: „Hányan vagyunk?“ Elbeszélés. Irta Jókai Mór (Goró Lajos rajzaival). — „A francia zászló.“ Verne Gyula uj regénye (a francia kiadás eredeti illustrációival). — „A vizek menydörgése.“ Levél a Niagara zuhatag mellől. Dr. Hegedűs Loránttól, (képekkel). — „A ki hazudik.“ Ossip M. elbeszélése. — „Gróf Széchenyi Béla keletázsiai utazásáról.“ Papp Károlytól (képpel). — „A csiz“ Vidonyi Józseftől. — „Mesterházy Kálmán“ (arcképpel és képpel). — „A szerzetesrendekről.“ — „A Dreyfus féle pörök főszereplői“ (arcképekkel). — „Tina di Lorenzó, olasz művésznő“ (arcképpel). — „A Mátyás-szobor mintája Fadrusz műtermében“ (képpel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. „A Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest IV., egyetem-utca 4. Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

Nagy feltünést keltett országszerte itthon és a művelt külföldön Havas Gyula dr. kir. tanfelügyelő gyakorlati nevelésügyi közlönye a Kolozsvárott megjelenő „Magyar Pestalozzi“. Németország nagytekintélyű világlapja a „Hamb. Corresp“. rokonszenvesen ismerteti a magyar irodalmi vállalatot, amely — idegenben is tiszteletet szerzett a magyar sajtónak és törekvésének. Dr. Havas rendkivül fontos lapját különös figyelmébe és pártolásába ajánljuk a művelt szülőknek, tanitóknak és olvasó körőknek. Oly szaklap ez, a mely mindenkinek a lapja, a kinek érzéke van a nevelés elsőrangu fontossága iránt, 2-ik számában a veterán honatya, Madarász József is megszólal, Beksics Gusztávné a nőkérdés iskolai vonatkozásával foglalkozik. Találkozunk Öreg dr.-nak; a hirneves német pedagogus, Georth stb. stb. nevével. A tárcában Eötvös államtitkárja az öreg Szász Károlynak jellemrajzával, születése napja 100-ik évfordulóját ünneplik. Eredeti tudósitás, számos érdekes hir stb. Minden közleménye élvezetes, tanulságos. És végül kiemeljük, hogy Gr. Csáky Albin 100 korona pályadijat tüzött ki egy erkölcsi kérdésre. „Magyar Pestalozzi“ előfizetési dija évi 8 korona.

Vesztett boldogság.

Erdélyi Zoltánnak, egy fiatal poétának verses regénye jelent meg a Franklin-társulat kiadásában. Erdélyinek is, meg a „Vesztett boldogság“-nak is hallottuk már hirét; sőt az előbbivel, a szerzővel olvasóink találkoztak a Bácska hasábjain is. Volt idő — alig pár éve — amikor e lapok hasábjain próbálgatta szárnyait a poéta, a jankováci származásu bácskai gyerek. Jól irt már akkor is. Bánatos hangu, kellemes melegségű Laura-dalai már akkor is sejtették az olvasóval, hogy hivatásosan pengeti a lantot. Pár éven át sűrűn kopogtatott be a Bácskához, akkor aztán fölkerült a főváros pezsgő irodalmi világába, ott közreadta egyéb dalaival a Laura-dalokat, a közönség és sajtó rokonszenvvel fogadta és azóta egyre pengeti a lantot. A „Vesztett boldogság“ cimű verses regény akadémiai dijat, a 100 aranyas Nádasdy-félét nyerte meg, azt a dijat, a melyik ott diszeleg az Arany János babérai között is.

Erdélyi Zoltán iró lett és — ime — gyűjti a babérokat.

Örömmel foglalkozunk hát bővebben a kötettel, de kötelességünk is ezt tenni, mert hiszen a poétája bács kai gyerek.

Verses elbeszélés a „Vesztett boldogság“. Gördülő jambusokban és szépen csengő rimekben mondja el a Radó Laura megtört szivének történetét.

Egy gazdatiszt leánya, aki pusztán lakott virágos kert közepette, öreges atyjával és idősebb testvérével, a Laura. A másik alak, akivel csakhamar találkozunk a regényben, Peténdy Oszkár. Egy nagyvárosi fiatal ember, aki megunta a főváros lármás élvezetét. Kimegy a birtokára, elvonul a lármától, de ott egy vadászat közben megismerkedik Radó Laurával, a gazdatisztnek naiv lelkű, serdülő szép leányával. Hazakiséri, megismerkedik. a családdal és egy télen át minden este oda jár teára Természetes, hogy itt a szivekben kell is történni valaminek és Peténdy Oszkár megszereti Laurát. Az öreg Radó is jó szemmel nézi a dolgot, mert hiszen ő is nagy nemesi családból való. És mert elszegényedett, azt hitte, hogy a gazdag Peténdy nagy vagyona uj fényt vet az ő nevére is.

De Kovács Jenő, egy pesti fiatal ember is belejátszik a dologba, mert neki több jussa van a Laura szivéhez. Együtt nőttek fel, Radó az ő gyámja volt s a gyermekjátékok elmultával kölcsönös szerelem támadt a szivükben. Oszkár féltékenykedett is. De az öreg Radó halálos beteg lett és Oszkár megkérte a Laura kezét; a haldokló öreg megigértette lányával, hogy hozzá megy. Ugy is történt.

Egy fővárosi bál alkalmával találkoztak megint Kovács Jenő és Laura. Itt mentegette magát az asszony, a mért Oszkárnak lett a felesége, holott Jenővel szemben igéret sem kötötte őt. A férj épen akkor toppant oda, a mikor az asszony szemébe egy könycsepp tólult. Párbaj lett a vége. A férj, Oszkár, a párbajban elesett, meghalt. Az asszony szabad lett, de Jenő meg kiábrándult. „Oda a lány és a szerelem.“

Ez a váza a „Vesztett boldogság“ meséjének. De ebből nem sokat láthat az ember, mert a költeményt kivonatban adni nem lehet. Azt végig kell olvasni, hogy élvezni és hogy értékét megbecsülni tudjuk. Egy-egy versszak, néha egy-egy sor is megkapja az embert. Hű festése a szivnek, a szenvedélynek, egy-egy kép, egy-egy hasonlat: ez adja meg az egésznek az izét.

Ilyen kitünő kép a Peténdy és Laura közötti első találkozás. Itt látjuk milyen naiv kis baba a még bakfis Laurácska. Egy madzagon vezetett őzikéje szökött be a vadaskertbe és ő utána ment. Itt találta őt Peténdy Oszkár. A leány megijedt:

„Böcém beugrott a vadasba,
De kötve van erős szalagra
És kárt nem is tett, higyje el;
Ne bántson érte — kérem — engem
S ne szóljon róla senkinek sem,
A büntetést engedje el.“

Ez volt az ismerkedés.

Szépen irja le azután a látogatásokat, fokról-fokra hogyan nő Oszkár érdeklődése és hogyan lesz az szerelemmé.

De még szebben irja le a Kovács Jenő és Laura szivének közös történetét. A gyermekek hogyan játszanak gondtalanul, a gyakori hosszas együttlét hogyan lesz megszokássá, majd észrevétlenül szerelemmé.

„Ifju s leány közt évek óta,
Mint egy bohókás, könnyed nóta,
Szövődött titkos vonzalom:
A gyermek-öltől végig játszva,
Fölgyúlt a vágyak izzó lángja,
Tanú volt rá a völgy, halom.“

Ez a pár sor is sokat mond, de nem mindent. Ilyen jellemzően festi a két szív vonzalmának történetét több csinos versszakon át.

Még csak azt akarjuk kiemelni, hogy a Jenő csodás kiábrándulását (a párbaj után) szintén sikerülten adja elő, pedig ennek az indokolása ugyancsak kényes feladat.

„. . . . . tisztán érzi:
Belül a régi láng lobog,
A szíve hangját jól megérti;
Az egy szép régi dalt dobog.
A *lányt* ő most is úgy imádja,
Szivének az még most is álma,“

— — — — — — — —

„De érzi azt is, érzi tisztán,
Hogy e szép lányka rég halott.
Ez a mosolygó szőke kis lány
Neki csak bút és gyászt adott.
Fején már nincsen ott a párta,
Durván letépve hullt a sárba,
S a lánynak asszony lett neve,
Szereti most is azt a régit,
Hő szenvedély forralja vérit,
De az asszonyhoz nincs köze.“

„Levél ha zsendül lombos ágon,
Belőle rügy már nem lehet,
Kinyílott bimbó rózsafákon
Örökre vesztett egy nevet:
Bimbó korára visszavágyva,
Eltűnt varázsnak bűve-bája,
Csupán csak álom, semmi más, —
Bimbóra nem szállt még a lepke,
De hogyha egyszer nyitva kelyhe,
Megszünt a titkos, szent varázs.“

Általában véve pedig a regény meséje mindvégig lirai mederben folyik. Kellemes, meleg érzés uralkodik benne mindenütt.

Egy tűnik föl kissé furcsán a mesében, de ugy vesszük észre, hogy manap ez csakis izlés dolga. A tárcairó szabadosságából átvette egynémely novellairó azt a sajátosságot, hogy ő az általa előadott meseközben a saját nevében is meg-megszólal és hol kritizálja a saját tényeit, hol meg gondolkozik, hogy egyik-másik hősével mit tegyen. Pedig — ugy érezzük — ennek a papiroson kivül kell történnie és egy kissé furcsán hangzik, ha az iró az olvasó hallatára gondolkodik is. Igy tesz itt-ott a mi költőnk is. A II. rész elején pl. beszél az olvasóhoz és bocsánatot kér, hogy oly „detail“, hogy egy egész ének kell hozzá, mig a hősnő megér egy találkozást. Nagy iróknak ez nem szokása stb. stb.

Egy helyt Oszkárt féltékenységgel vádolják a régi cimborái. Az iró védelmébe veszi:

„Oszkárról ezt én nem mondhatnám,
Bizonynyal másba volt az ok;
S regényem rögtön abbahagynám,
Ha jól mondták e mamlaszok.“ stb. stb.

Nem azért emlitjük ezt is, mintha az iró érdemeiből valamit levonni akarnánk, mert ahhoz vajmi gyöngék vagyunk, csak felemlitettük, mert nekünk föltünt. Ez is divat az irodalomban. Vannak, a kik hódolnak a divatnak és vannak, a kik nem. A mi Erdélyink — ugy látszik — meghódolt.

A kötet illusztrálva van. Több igen szépen sikerült rajz disziti és emeli a hangulatot.

A nekünk beküldött példány pompás diszkötés. Hisszük, hogy a „Vesztett boldogság“ csakhamar kedves olvasmánya lesz a közönségnek, de különösen a mi közönségünknek, itt a Bácskában, a hol a mű irójának a bölcső dalai hangzottak el.

Párbaj-Codex.

Clair Vilmos könyvéről.

Azok, akik eddig Magyarországon a párbajjal s általánosan a lovagias ügyekben irányadó szabályokkal, fontos elvekkel közelebbről foglalkoztak, sajnálattal tapasztalhatták, hogy bizony a magyar könyvpiacon olyan könyv, amely az egyes esetekre kiterjeszkedőleg szakszerűen kodifikálja a lovagias ügyek elintézésének s ezzel szorosan összefüggőleg a párbajnak irányadó szabályait — nem jelent meg. A Chappon és Bolgár könyvei hasznos és megbizható munkák a maguk nemében, de sem nem oly bővek, sem nem oly általánosságban mindenre kiterjeszkedők, mint Clair Vilmosnak, a jeles irónak és a budapesti társaságban évek óta elismert párbajtekintélynek Párbaj-Codex cimü munkája, melynek alig néhány hónap alatt már a harmadik kiadása forog közkézen. Olyan irodalmi és társadalmi siker ez, amilyennel más könyv Magyarországon aligha dicsekedhetik.

Clair Vilmos könyvét első sorban kiválóan jellemzi békés tendenciája. Minden ügyben, ahol a lovagias elvek sérelme nélkül a békés elintézés lehetséges, a Párbaj-Codex ezt választja, nem állva a fegyveres elégtételadás elkerülhetetlenségének rideg álláspontjára. Ezért hasznos munka a társadalom szempontjából a Clair könyve. Eddig bizonytalanság uralkodott igen sok esetben. A segédek legjobb akaratuk mellett sem tudtak eligazodni egy-egy komplikáltabb ügyben a párbaj előkészitésénél; ha azután ez végre-valahára nehezen sikerült is, eltérő nézetek, különböző felfogások uralkodtak a párbajozás módja, a felek felállitása, a segédek hatásköre, jogai és kötelességei tekintetében. Főérdeme a békés tendencia mellett az uj Párbaj-Codexnek, hogy e bizonytalanságokat eloszlatja s ahol a kodifikálandó anyag a paragrafusok szük és inkább általánosságokra, mint egyes esetekre kiterjeszkedő korlátai közé nem fért, ott világos szakavatottságról, nagy élettapasztalatról és főleg becsületbeli ügyekben nyilatkozó férfias érzésről tanuskodó magyarázó jegyzetek kisérik a szöveget. Becses részei ezek az egyes komplikált esetekre vonatkozó glosszák a párbaj-codexnek. Telve vannak szubtilis, finom megkülönböztetésekkel, érthető, logikus, világos utasitásokkal.

A külső formaságokra is részletesen kiterjed a szerző figyelme. Hiszen mily sokszor történik, hogy a legkisebb formalitás is döntő fontossággal bir, akár a társadalom, akár a törvény előtt. Figyelme kiterjed a formaságokra, de nem helyezi azokat előtérbe, hanem mindenütt hangsulyozza és főhelyre állitja azokat a lovagias elveket, amelyek az egymással szemben álló feleknek kell hogy a becsületbeli ügyekben irányt szabjanak.

A gyakorlati életben, különösen azoknál, akiket szükebb körü törvényeik egyenesen utalnak arra, hogy minden rajtuk esett sértésért lovagias uton kérjenek elégtételt, valósággal nétkülözhetetlen munka lesz ez a Párbaj-Codex.

Hányszor akadtak fenn a tárgyaló segédek például a párbajképesség fogalmának meghatározásán? Clair Vilmos a párbajképesség megitélésében a társadalom elfogadott szabályait teszi irányadókká. „Nem szabad engedni — irja — hogy eretlen gyermekek megvivjanak, de viszont azt sem lehet kimondani, hogy csak biznyos életkor, vagy érettségi bizonyitvány jogosit a lovagias társadalomba való belépésre.“ A párbajképesség kritériumául a sértések mérlegelésére és megitélésére megfelelő férfias érettséget kivánja meg attól, aki a becsülettel összeférhetetlen cselekmény miatt birói vagy becsületbirói itélettel megbélyegezve nincsen.

Ez csak egy példája a finom megkülönböztetésnek, a törvényhozói körültekintésnek és tapintatosságnak, amelylyel a szerző a paragrafusok megszerkesztésénél eljárt.

Szigoruan megállapitja a sértés fogalmát is. Minden szó, irás, rajz, szándékos mozdulat, vagy ütés, amely a társadalmi életben egymás iránt kötelező gyöngédséget, az önérzetet vagy a becsületet támadja, sértést képez. (II. 8. §.)

A sértés ezerféle árnyalatai, fokozatai közül három főcsoportot választ ki: 1. az egyszerű sértést, 2. a gyalázást, 3. a tettleges bántalmazást.

Érdekes megjegyzése az, hogy lovagias ember általában nem vetemedik tettlegességre. Kimondja azt is, hogy egy és ugyanazon sértésért csak egy elégtételt lehet követelni. Részletesen foglalkozik a sértett fél jogaival és a sértő fél kötelességeivel. Tizennégy paragrafuson keresztül tárgyalja a kihivás elveit és formalitásait s itt teszi azt a szép és igaz megjegyzést, amelynek tulajdonképen a párbajképességről szóló fejezetben lett volna a helye, de azért itt is helyt áll: „Ha a kihivó katonatiszt, annak párbajképessége kétségbe nem vonható s igy kihivása sem utasitható vissza.“

Néhány rövid, szigoru megjegyzés után, amelyek a párbajfegyverekre vonatkoznak, áttér a segédekre s azok kötelességeire. Véleményünk szerint a könyvnek ez a hatvan szépen kommentált, logikus paragrafusa képezi a munka fénypontját s ez a passzus, ahol a szerző hosszu élettapasztalata, finom izlése és a lovagias ügyek elintézése körül szerzett évtizedes gyakorlata érvényre jut.

Pontosan meghatározza, hogy kik nem lehetnek segédek és szabályokat ad a segédeknek a tárgyalás módjára nézve. Szigoruan lelkükre köti, hogy „minden lehetőt kövessenek el, hogy az ügy, hacsak lehetséges, békés uton s mind a ket fél részére becsületes módon nyerjen elintézést, akár találják szükségesnek a párbajt, akár nem.“ Kijelöli, hogy mely esetekben van hivatva dönteni a becsület, párbaj, vagy fegyverbiróság, mikor szakithatják meg, sőt mikor kötelessége a segédeknek — még életük veszélyeztetésével is — megszakitani a párbajt.

Könyve második részében magukról a párbajokról szól a szerző. Sorba veszi a kard, vitőr és pisztolypárbajokat, amely utóbbiaknak hat német különbözteti meg s kodifikálja részletesen. A harmadik részben a kivételes párbajokat irja le, jó eleve kijelentve, hogy ezek a kivételes párbajok a lovagiasság fattyuhajtásai és hogy senki sem köteles, még ha a legsulyosabb sértést követte is el, kivételes párbajt elfogadni. Végül a negyedik részt a becsületügyi biráskodásnak szenteli, utasitásokkal a biróságok megalakitására és működésére nézve s függelékkel a jegyzőkönyvekről.

Ezekben végzett a párbaj- és becsületügyi szabályok anyagának kodifikálásával, s miután a bevezetésben részletesen megirta a párbajnak, mint egészen az ókorba visszanyuló intézménynek történetét, a könyv végén a párbajok fejlődésének nagyfontosságu tényezőivel, az egyes államoknak a párbaj ügyében hozott törvényeivel foglalkozik. Sorba veszi az európai államokat, amelyek közül jelenleg a magyar, osztrák, német, olasz, orosz, belga és svájci legislatura tekinti önálló vétségnek a párbajt. Az amerikai Egyesült-Államok, sőt Angolország is egyszerű gyilkosságnak, vagy legjobb esetben is szándékos emberölésnek minősitik a halállal végződött párviadalt.

Egyszóval Clair Vilmos Párbaj-Codexe régi, nagy hézagot pótol. Hisszük is, hogy hamar el fog terjedni a magyar társadalom ama rétegében, amely fegyverrel a kezében áll helyt, ha sért vagy ha megsértetik. De érdekes és tanulságos olvasmány azoknak is, akik meg akarják ismerni a párviadalok történetét, fejlődését, mai állapotát s mindazokat az igen különböző szempontokat, amelyek szerint az európai államok törvényhozásai a párbajt megitélik.

Mély pszikológiával, erős logikával van megirva és mindenekfölött korrekt tanácsokat ad az uj Párbaj-Codex, világos tanuságot téve arról, hogy ámbár nagy nehézséggel jár a lovagiasság szabályainak paragrafusokba való szoritása, Clair Vilmos sikeresen oldotta meg feladatát.

A könyv minden nagyobb könyvkereskedésben, a szerzőnél (Budapest, VIII., üllői-ut 22) vagy postai uton a Budapesti Napló kiadóhivatala utján is kapható. Ára ajánlott küldéssel 1 frt 50 kr.

Molnár Ferenc.

CSARNOK.

GABIKA.

— Regény. —

Irta: **Szerédy Kázmér.**

(Folytatás.) (2.)

Magyarországnak a másik végéből, onnan a fatornyos házából származott ide le Bácskába nemes Gálosy Albert. Egy általánosan tisztelt és becsült nemes családnak az utolsó férfi-sarjadéka. Az anyját már régen eltemette s mikor az édes apjának fogta le a szemeit, alig volt még 24 éves.

A hajdani óriási birtokból alig volt 50 ezer frtnyi készpénz abban a vasládában, a melyet az öreg Gálosy keserű gunynyal kincses ládának nevezett. A nagy vagyont a forradalom emésztette föl. Mert az öreg ur teljes lelkesedéssel viselte szivén a haza sorsát. Maga már gyönge, elaggott volt, hát pénzzel és buzditó szóval segitett. Egy egész csapatot szervezett s egyre-másra küldözgette aranyjait és ezüstjeit a haza oltárára. Megvált a legnagyobb kincsétől, egyetlen fiától, Alberttől is. Mindent csak a hazának, hogy drága szabadságát megmenthessük.

Mikor az első ágyu-dörrenés megrezegtette a levegőt s a lelkes szózatok tettre hivták föl a hazafiakat, id. Gálosy Albertet eltöltötte a lelkesedés s a haza sorsa fölötti aggodalom. Járt-kelt naphosszat; a cselédeit buzditotta, biztatta, hogy ragadjanak fegyvert. Bejárta pusztáit, elnézett a szomszéd falvakra; tekintélyes, ősz alakjával, meggyőző, higgadt s mégis tüzes szavaival sok katonát toborzott a szabadság zászlaja alá.

Csak egy embert nem biztatott, — a fiát. Albert ebben az időben 21 éves volt. Jó nevelésű, rajongó, ideális lelkű fiatal ember, a ki végtelen szeretettel csüngött az apján.

De mintha csak egyszerre elrabolta volna valaki örökösen vidám kedélyhangulatát. Mikor látta, hogy az öreg mindenkit biztat, küld a harctérre, csak őt nem, nagyon elkomolyodott.

Hazafias érzülete, fiatal szivének lobogó tüze és rajongó lelkének minden érzése csábitották az ágyudörgés, puskaropogás és kardcsörrenés légkörébe. S viszont aggapja, a hozzá való szeretete marasztalták. Naphosszat sétált le-fel a terjedelmes udvarban. Kereste a megoldást, a fonalat, a mely kivezesse kétségbeesett állapotából.

Még jobban elkeseritette az apjának különös viselkedése; az öreg járt-kelt, buzditott, intézkedett mindenben a nélkül, hogy rendes szokása szerint vele értekezett volna. A hazáról nem is beszélt a fiával.

Albert ugy gondolta, hogy az apja szán-szándékkal kerüli ezt a témát; talán nem akarja, hogy ő elmenjen. Minden gyöngédsége, szivjósága mellett határozott, egyenes lelkű ifju volt. Most sem birta soká a habozást, a kétes állapotot.

Az öreg Gálosy épen valamelyik szomszéd faluból tért haza. Nagyon ki volt fáradva. Hogyne! Hiszen reggel 5 órakor ment el s mikor visszatért, már délutáni négyre járt az idő. És ezt a tiz órát lázas tevékenységben töltötte el.

— Hála Istennek, csakhogy megérkezett a tekintetes ur, — igy köszöntötte János inas, a családnak öreg, meghitt cselédje a gazdáját.

— Tán valami baj van? — kérdé Galosy, mialatt a kocsiról leszállott.

— Dehogy van baj . . . azaz hogy hát az is vóna, ha ugy veszi az ember; sohase nincs az ember baj nélkül.

— Gyere, aztán mondd el, mi motoszkál meginl a fejedben!?

Gálosy felment az ósdi uri lakba s az ambituson leült kényelmes karos székébe. Az inas szó nélkül beljebb került, megtöltötte a nagy tajtékpipát s átadta gazdájának. Mikor Gálosy rágyujtott, jókedvűen szólt oda az inasnak:

— Beszélj hát, János!

— Ejnye, én már féltettem a tekintetes urat, hogy ez a sok lótás-futás még majd megárt. Oszt ebol ni, jó kedve is van. Bezzeg.

Gálosy elmosolyodott ezen az őszinteségen.

— Hát szó, a mi szó, ki vagyok fáradva. Máskor talán nem is birnám ki, mert miudhiába, öreg vagyok; az idő megviseli az embert, akar csak mint a hogy a rozsda elmarja a vasat. De nem szabad ilyen időben éreznünk a fáradtságot s akár mennyit tesziink a haza érdekében, sohse gondoljuk, hogy eleget tettünk. Aztán meg ha fáradt vagyok is, jó kedvemnek kell lenni, mert jól végeztem. Megint toboroztam ennek a szegény hazának egypár jó katonát.

— Isten éltesse a tekintetes urat. Hejh ha még meg volna a régi virtusom! Ugy szabdalnám a német fejét, akárcsak hajdanába a buzát a kaszával. De ha már most megengedi a tekintetes ur, csak elmondom, hogy mi furja az oldalamat.

— No hát, csak ki vele.

— Már én nem tudom, de a fiatal tekintetes ur sehogy sem tetszik nekem.

Gálosy ezekre a szavakra hirtelen elkomolyodott. Vastag ősz szemöldökeit összevonta, a homloka meg ujnyi vastag ráncokba gyűrődött. Az inas látva az öregnek mérges tekintetét, szinte meghökkent. Nem volt ilyesmihez hozzá szokva. Máskor ragyogott a gazdájának az arca, ha a fiáról beszéltek.

— Beszélj hát, ha már bele kezdtél, — förmedt reá inasára.

— Én nem akarom a tekintetes urat haragitani, de a fiatal urnak nincs meg a régi jó kedve. Mászkál össze-vissza egész nap; nem szól egy kukkot se, mogorva, aztán máma alig évett valamit. Valami nagy baja van neki. Aztán tekintetes ur nem is szól hozzá, mintha bizony egy cseppet sem szeretné.

— Eredj az ördögbe, ne mérgesits.

Gálosy fölkelt a karosszékből s bement a dohányzó szobájába.

Alig maradt János magára, Albert közeledett a kert felől. Sietve jött. Magas, szállas fiatal ember volt, koromfekete fürtökkel s jól gondozott kicsiny bajuszkával. Mély tüzű szemei, határozott vonásai első tekintetre elárulták az erős akaratot, a szilárd jellemet. De a határozott vonások közül előmosolygott bizonyos gyöngéd, ábrándos kifejezés, a miből jó szivre s ideális gondolkozásmódra következtethetünk.

Albert oda érve az ambitusra, megszólitotta Jánost:

— Apám — mint látom — hazajött. Mért nem szólt nekem?

— Jaj kérem, mérges ám a tekintetes ur. A jó Isten tudja, mi a baja. Az előbb, hogy a fiatal tekintetes urat emlitettem, hát mérges lett és még össze is szidott. Menjen be csak hozzá a fiatal ur, majd meglátja.

— Be is megyek; véget fogok végre vetni ennek a kétes állapotnak.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Dohánytrágyázási kisérletek.

A magyaróvári növénytermelési kisérleti állomás, mint az előző években, ugy 1896-ban is foglalkozott dohányműtrágyázási kisérletekkel. Összesen 14 gazdaságba küldött műtrágyát s ezek közül 12-ből érkeztek be az adatok. A kisérletek szuperfoszfáttal, chilisalétrommal és kénsavas káliummal eszközöltettek, a kisérletezők egy része azonban magas százaléku dohányműtrágyával is kisérletezett, a mely műtrágya a tápanyagokat vegytiszta állapotban s a plántázás alkalmával oldott állapotban nyer alkalmazást. Az emlitett trágyafélék különböző kombinációban nyertek alkalmazást.

Az ezen kisérletekből beérkezett eredményekből az állomás mindenekelőtt azon következtetést vonja le, hogy az 1895-ik évi eredmények kedvezőbbek voltak, a minek oka abban kereshető, hogy az 1896-ik évi időjárás nagyon is kedvezőtlen volt a műtrágyázásra. Ennek dacára az alkalmazott műtrágyák a legtöbb esetben igen jelentékeny terméstöbbletet eredményeztek, mégsem lehetséges ezen kisérletekből megállapitani, hogy melyik műtrágya, vagy mely műtrágyakeverék szolgáltatta a legkevezőbb eredményeket. Azon következtetés azonban határozottan levonható, miszerint Neszlernek azon állitása, hogy a foszforsav árt a dohánynak, épenséggel nem felel meg a valóságnak, sőt a kisérletek azt látszanak bizonyitani, miszerint a foszforsavtrágyát a dohány leginkább megkivánja s vele ugy a mennyiséget mint a minőséget fokozni lehet. Egyes kisérletezők oda is nyilatkoztak, hogy ezután csak szuperfoszfátot — de azt azután a dohánytermelésre használt egész területen — használni fogják.

A talaji és égalji viszonyok szerint a trágyafélék hatása nagyon is elütő. Az egyik helyen pl. a chilisalétromot elitélik, a másikon kiválóan alkalmasnak tartják. Kimondja ezért a kisérleti állomás, hogy a mesterséges trágyafélékkel a dohánynak ugy a mennyiség-, mint a minőségét fokozhatjuk ugyan, de arra nézve, hogy minő műtrágyával, csakis az illető gazdaságban végzett kisérletek nyujthatnak felvilágositást. Ez ugyan más növényeknél is áll, de talán egyiknél se oly nagy mértékben, mint a dohánynál, mert pl. az eddigi kisérletek alapján elmondható, hogy az őszi gabona termését egyedül szuperfoszfát, a rétet Thomassalak és kainit, a homoki szőlő termését mind a három alkalmazásával fokozhatjuk, mig a dohányra nézve hasonló következtetést, az eddigi kisérletek alapján, nem vonhatunk le.

Kivételt e tekintetben csakis a folyékony műtrágya képez, mely azonban aránylag csekély számu kisérlettel lett csak kipróbálva s ezért határozott vélemény nem nyilvánitható, annyi tény, hogy a mult évben a legtöbb helyen igen jó eredménynyel használtatott, mert ugy a mennyiség, mint minőségre igen kedvező hatással volt. Ezen trágyaféle alkalmazása azonban nagy óvatosságot igényel, mert könnyen kiöli a palántát, ha a folyékony trágya kiöntözése után azonnal palántázunk, miért is a trágya kiöntözése után vagy 24 órával kell palántázni, vagy pedig azon helyeken, a hová a palánta kerül, kapával sekély lyukat vágunk, ide öntjük a trágyát s ültetés előtt a kapával kihuzott földet visszahelyezzük s ebbe ültetjük a dohányt, a mikor a folyékony trágya a zsenge palántának nem fog ártani.

Szerkesztői üzenetek.

Sz—y E—l. A magasrangu vőlegény még nem jelent meg. A lap küldésére nézve intézkedtünk!

M—i S—r. Budapest. Kérjük további szives munkásságát s a tiszteletpéldányt meginditjuk.

G—a K—ly Hódságh. Tudósitása későn érkezett. Figyelméért fogadja köszönetünket.

G. Gy. Bresztovác. Levelét megkaptam; a kivánt hirt lapunk hozza. Csak legalább legyen eredménye. Üdvözlet!

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ.
kör- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Egy teljesen jókarban levő ruganyos

kocsi

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

207. szám.
kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

Kis-Kér községben megürült gyalogrendőri állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A betöltendő rendőri állás javadalmazása áll: havi utólagos részletekben a községi pénztárból fizetendő évi 300 frt készpénzből s szabad egyenruházatból.

Felhivatnak ennélfogva mindazok, kik ezen gyalogrendőri állást elnyerni óhajtják, hogy a tekintetes vármegyei törvényhatóság által 95/közgy. 1891. sz. alatt jóváhagyott községi szabályrendelet 7. §-ában felsorolt kellékeket, különösen pedig eddigi szolgálataikat s nyelvismereteiket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket alulirott községi elüljáróságnál **folyó évi február hó 20-áig** nyujtsák be.

Kis-Kér, 1898. évi január 24-én.

Korbai Pál, jegyző. 2—2 **Meder Ádám,** biró.

BITTERMANN NÁNDOR ÉS FIA

KÖNYV- ÉS KŐNYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Itt megrendelhetők: Váltók. Gyászlapok. Számlák. Levélfejek. Névjegyek. Eljegyzési és esketési kártyák. Sima- és dombornyomatu monogrammok.

Községi nyomtatványokból nagy raktár.

Papir- és irószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállittatnak.

Községeknek három havi hitel.

Itt megrendelhetők: Hirlapok Művek. Naptárak. Táblázatok. Falragaszok. Körlevelek. Tánevigalmi meghivók. Táncrendek. Étlapok.

A „BÁCSKA“ kiadóhivatala.

Telefon szám: 18. *Telefon szám: 18.*

Párisban aranyéremmel és diszoklevéllel kitüntetve.

IRÉN CREM. Teljesen ártalmatlan s a legjobb szépitő szer, mely az arcbőrnek bársony finomságot és üdeséget kölcsönöz, pár nap alatt elhárit mindenféle bőrkiütést, u. m.: bőratkát, májfoltot, szeplőt, pattanást stb., az ajkak természetes üdeségének fentartására különösen ajánlható; azonnal felszivódik s igy nappal is használható. **Ára: Kis tégelynek 50 kr. — Nagy tégelynek 1 frt.**

IRÉN ARCPOR. A legjobb „Arcpor“ az arcbőrnek frisseséget, szépséget és a legtisztább fehér szint kölcsönzi, azt simán és szárazon tartja. Háromféle szinben kapható, u. m.: fehér, crêm és rózsaszinben. **Egy doboz ára 50 kr.**

IRÉN SZAPPAN. Illatos növényekből készült legfinomabb pipereszappan. Kitünően tisztit és élénkiti a bőrt. **Egy darab ára 40 kr.**

IRÉN SZÁJVIZ. Üditőleg hat a foghusra s megedzi a fogakat meghülésekből eredő s más fájdalmak ellen. **Egy üveg ára 35 kr.**

IRÉN FOGPOR. A legjobb és legártalmatlanabb fogtisztitó szer, mindennapi használat után a fogak épek maradnak és vakitó fehérek lesznek. — **Egy doboz ára 50 kr.**

IRÉN HAJ- és SZAKÁLLNÖVESZTŐ.

Legjobb és legbiztosabb szer a haj- és szakállnövés elősegitésére. **Egy adag 2 frt.**

Kapható a készitőnél:

HEISZLER FERENC gyógyszerésznél ZENTÁN.

ALAPITTATOTT 1820.

*—12 Zomborban: **Szabó Nándor Péternél.**

235. szám 1898.

Pályázati hirdetmény.

Prigl.-Szt-Iván községben leköszönés folytán üresedésbe jött s havi utólagos részletekben felveendő évi 288 frt fizetéssel javadalmazott gyalogrendőri állásra pályázat hirdettetik.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket legkésőbb **folyó évi február hó 10-ig** alulirott előljárósághoz nyujtsák be.

A megválasztott rendőr köteles a szabályszerű egyenruhát sajátjából beszerezni; felszerelés és fegyverzetről a község gondoskodik.

Prigl.-Szt-Iván, 1898. évi február 1-én.

Az előljáróság.

Bognárfa.

Folyó hó 21-én „Kudoš“ nevű uradalmi erdőben nagyobb mennyiségű szilfatörzs, kisebb csoportokra osztva, szóbeli árverés utján adatik el. Az árverés d. e. 10 órakor kezdődik. A nevezett erdő a rumai vasuti állomástól mintegy 3½ kilométer távol van.

A venni szándékozók ezennel felkéretnek, hogy az árverésnél megjelenjenek.

Az elárverezendő fa bognárfának kiválóan alkalmas.

Ruma, 1898. évi február hóban.

Rumai uradalmi igazgatóság.

2—1 (Szerém megye.)

779. szám 1898.

Pályázati hirdetmény.

Bukin községében nyugdijazás folytán megüresedett jegyzői állásra pályázatot hirdetek s felhivom pályázni óhajtókat, hogy kérvényeiket hozzám legkésőbb **február hó 20-ig** beterjeszszék.

Ezen állás javadalmazása 400 frt készpénz, ¾ telek föld és legelőilletmény haszonélvezete, (mely után az adót a jegyző fizeti), szabad lakás, szérűs kert jutalék, 6 öl kemény hasábfa, 21 métermázsa buza.

Palánka, 1898. január 24-én.

HIPP DEZSŐ, főszolgabiró.

3—1

126. szám.
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a zombori kir. járásbiróság 1897. évi 22141. sz. végzése következtében Steiner Anna s felülfoglaltatók javára Csanádi Imre ellen 600 frt és járulékai erejéig foganatositott biztositási végrehajtás utján le s felülfoglalt és 701 frtra becsült butorneműek, kocsi, ló, borok és pálinkából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbiróság 523/1898. sz. végzése folytán 600 frt tőkekövetelés, ennek 1897. évi junius hó 4. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 31 frt 15 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Zomborban alperes üzletében leendő eszközlésére ***1898. évi február hó 12-ik napjának délelőtti 9 órája*** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1898. évi február hó 2-án.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

Bácsi tiszai ármentesitő társulat igazgatóságától Ó-Becsén.

46. szám. 1898.

Pályázati hirdetmény.

A bácsi tiszai ármentesitő társulatnál üresedésben levő

egy mérnöki állás

pályázat utján betöltendő lévén, felkérem a pályázni óhajtó mérnök urakat, hogy kellőleg felszerelt kérvényüket hozzám alulirotthoz legkésőbb **1898-ik évi február hó 15-ig** küldjék be.

Ezen mérnöki állás javadalmazása: évi 1200, illetve havi 100 frt fizetés s az esetleges árvizvédekezésnél leendő kiküldetése alkalmával 5 frt napidij és 20 kr kilométer pénz.

Bővebb felvilágositás az igazgatóságtól levél utján nyerhető.

Kelt O-Becsén, 1898. évi január hó 19-én.

TRIPOLSZKY LÁSZLÓ,
2—2 társ. igazgató-mérnök.

A legjobb és legellentállóbb

élősövény

a Maclura aurentiaca országok narancsa, kemény tövisű, sűrűn bokrosodik, **gyorsan fejlődik, a nyul nem rágja,** a rovar nem bántja és azon előnye is van, hogy a levelei selyembogár etetésére épen ugy használhatók, mint az eperfa levelei. Alkalmas szőlőkert, udvar, legelő és utak bekeritésére. Egy éves gyökeres csemeték ezre 6 frt, válogatott 8 frt, kétévesek 12 frt, három évesek 16 frt, ezren alul 15 százalékkal drágább, tizezeren felül ezrenként 1 korona árleengedés.

Alma vadonc:

szép alanyok, tavaszi és nyári nemesitéshez. Kétéves 4 frt 50 kr, egyéves 2 frt 50 kr ezre, tizezeren felüli vételnél ezre 1 kornával olcsóbb; **körte vadonc:** kétéves ezre 5 frt 50 kr.

Kapható: RÁCZ GYÖRGY
„Jolánföldi" szőlőtelepe és kertészetében **KULA,**
6—3 Bácsmegye.

HERCHE ALBERT

APATINI SÖRCSARNOKA

ZOMBORBAN, bajai-utca 7. szám alatt.

Ajánlja a vidéki vendégek szives figyelmébe

jó ételek és kitünő italokkal

ellátott

VENDÉGLŐHELYISÉGÉT

olcsó szobaárakkal.

KITÜNŐ HÁZIKOSZT KAPHATÓ.

Ugyanitt levő hentes-üzletében naponkint friss disznóhus, kolbász és töltelék kapható.

A vendéglő udvarán nagy félszer a vidéki kocsik részére.

3—3

---

119. szám.

kig. 1898.

Pályázat.

Pivnicán egy lovas- és egy gyalogrendőri állás jött üresedésbe.

Mindegyik rendőr évi készpénz fizetése 360 frt és a lovasrendőré még külön 120 frt lótartási átalány, mely a közpénztárból havi utólagos részletekben fizettetik.

Csak oly feddhetlen erkölcsü és teljesen rovatlan előéletü, teljesen egészséges, irni, olvasni tudó magyar honpolgárok pályázhatnak, kik védkötelezettségüknek megfeleltek, 24—60 éves korban állanak, szerbül vagy tótul beszélnek.

A kérvények Pivnica község elüljáróságánál **1898. évi február hó 14-éig** nyujtandók be.

Pivnicán, 1898. évi január hó 27-én.

Lovassy Ödön, jegyző. **Magyar József,** biró.
3—2

RÁCZ GYÖRGY

Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében Kulán kapható amerikai szőlő **fás- és zöldojtvány** a következő Rupestris Monticola alanyba ojtott fajokból: Muscat Lunel, Fontenableaut rouge, Tokaj de Jardius, Burgundi fehér, Leányka, Semilion, Hosszu nyelü, Madelain augevine és Royal, Cacbenet France, Merlot, St-Loreut, Oportó, Kadarka és Kövi dinka. Különféle Chasselas, muskotály és csemege fajok. Egy éves **direkt termő amerikai** gyökeres szőlővessző, Canada és York Madeira. Továbbá első rendü **Riparia Portális és Rupestris Monticola** fajtiszta egy éves gyökeres vesszö. A kertészetben 100,000 nagyon szép **alma vadonc** egy éves, ezre 3 frt; két éves 5 frt; tizezeren felüli vételnél 50 krral olcsóbb; 40,000 kétéves **körte vadonc,** ezre 6 frt, továbbá a legjobb és **legellentállóbb élő sövény, Maclura Aurentiaca,** melynek levelei seyembogár etetésre épen ugy használhatók, mint az perfa levelei, egyéves dusgyökerü csemeték ezre 6 frt, válogatott 8 frt; kétéves 12 frt; három éves 16 frt. Végre válogatott fajokból 12 féle **kétéves alma, körte, kajszin és kitünő őszi barackfák.** Az árak kivánatra közölve lesznek. A vevőket a fajtiszta szőlőtelep és a kertészet megszemlélésére tisztelettel meghivja az

6—4 **INTÉZŐSÉG.**

HIRDETMÉNY.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönség becses tudomására hozni, miszerint üzletünkben legjobb minőségü idei terméső

narancs, citrom és malagaszőlő

kapható a következő árakon:

7 darab narancs 10 kr.
7 darab citrom 10 kr.
1 kiló malagaszőlő 90 kr.

Tisztelettel

Engel és Goldstein,

füszer-, csemege- és rövidáru kereskedők

*—9 **ZOMBORBAN.**

Meghivás.

Az ó- és török-kanizsai takarékpénztár az 1898. évi rendes közgyülését **folyó évi február hó 22-én délután 2 órakor** az intézet saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. c. részvényesek meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1. Közgyülési elnök választása.
2. Az igazgatóság évi jelentése és általa a felügyelő-bizottság jelentése kapcsán előterjesztett zárszámadás tárgyalása; a tiszta nyeremény felosztása iránti határozathozatal és esetleg az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 1 póttag megválasztása 1 évre.
4. A közgyülési jegyzőkönyv hitelesitésére 2 részvényes tag kijelölése.
5. Esetleges inditványok.

O-Kanizsán, 1898. évi január hó 27-én.

Az igazgatóság.

Mérleg-számla 1897. december hó 31-én.

Vagyon.			Teher.		
Ingatlan számla (2 ház)		8000 —	Részvénytőke számla		200000 —
Pénztári készlet		5561 23	Tartalékalap számla		8000 —
Jelzálogkölcsönök		76253 17	Átmeneti kamatszámla		8860 16
Előleg kölcsönök		11545 —	Osztalék kifizetendő 13 db. 1896. évről		156 —
Leszámitolási számla:			Betétek 659 drb könyvre		483298 21
Váltókban	1173 db. 666388.77		Két hitelező		954 92
Levonva tovább adott	392 db. 366457.82		Haszonrész		2401 80
Maradt a tárcában	781 db.	301930 95	Tiszta nyereség		28885 38
Kötvényekben (3 aláirással)	3515 db.	327095 70			
Adósok		2170 42			
		732556 47			732556 47

O-Kanizsa, 1897. évi december hó 31-én.

Kafga Gyula s. k., igazgató. **Grüner Jakab** s. k., igazgató. **Krähl Lajos** s. k., titkár-könyvelő. **Kiss Sándor** s. k., pénztárnok. **Eisler Sándor** s. k., s. könyvelő.

Megvizsgálta és helyesnek találta:

O-Kanizsán, 1898. évi január hó 22-én.

A felügyelő-bizottság:

Deutsch Ferenc s. k. **Hesser János** s. k. **Dukay Lukács** s. k.

Tisztelt közgyülés!

Megbizatásunkból kifolyólag az elmult évben az ó- és török-kanizsai takarékpénztár mikénti ügyvezetéséről, ugyszintén pénztárkezeléséről időközönként meggyőződést szereztünk s ezeket mindenkor kifogástalan rendben találtuk.

A tisztelt közgyülés elé terjeztett mérleg összes tételeit beható leltározás alá vettük. Az igy nyert leltári adatok nyomán, valamint a könyvekkel való egybevágó összehasonlitások alapján állapitottuk meg, hogy a zárszámadások a tényleges állapotot tüntetik ki és a kimutatott 28885 frt 38 kr tiszta nyeremény a valóságnak teljesen megfelel.

A nyeremény felosztását illetőleg magunkévá tesszük az igazgatóság idevágó javaslatát és kérjük a tisztelt közgyülést, hogy azt elfogadva, ugy a tisztelt igazgatóságnak, mint nekünk a felmentvényt megadni méltóztassék.

O-Kanizsa, 1898. évi január hó 22-én.

Teljes tisztelettel

Deutsch Ferenc s. k. **Hesser János** s. k. **Dukay Lukács** s. k.

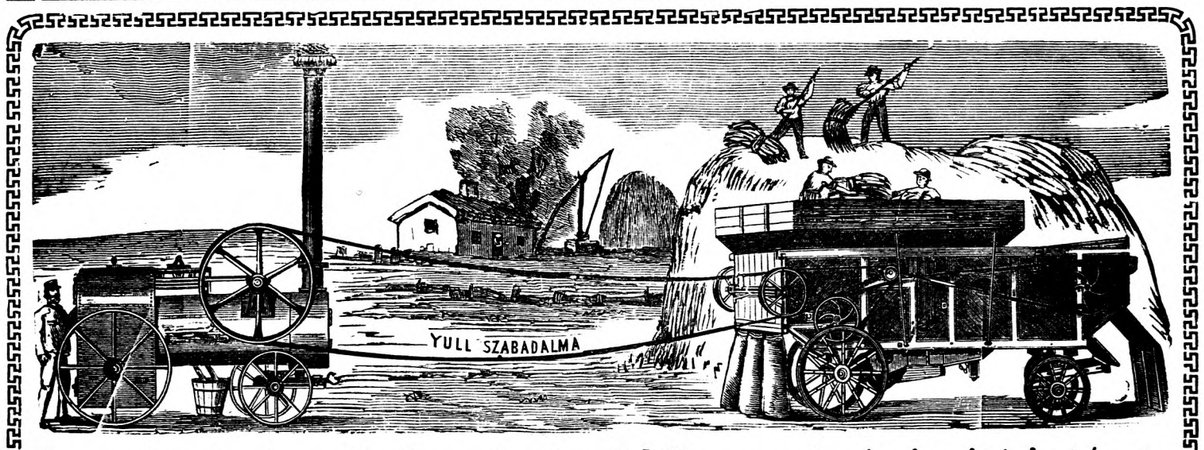

I. zombori gépműhelye, érczöntödéje, varrógép javitó intézete

MOLITORA.

Zomborban, apatini-ut 6. sz. saját házban, **alapittatott 1888.,** törvényileg bejegyzett.

Saját készitményeim

Kisebb gazdasági gépek, érczöntödei munkálatok, vas-, acél- és réz-esztergályozás, varrógép javitások, lakatos- és mehanikai munkák.

Kereskedelmi és gazdasági cikkek és szerszámok.

Kukorica-morzsoló 1—30 frtig.
Szecska-vágó gép 20—30 frtig.
Répa-vágó gép 15—35 frtig.
Varrógépek 8—70 frtig, 10 évi jótállással.
Érc- és réz-öntvények kilónként 1 forinttól felfelé.
Varrógép-részek mindennemü varrógépeknek.
Gépolajok és consistent-zsir.
Szivattyuk és fecskendők.

Peronospora-fecskendők elismert első rendüek 12 frt.
Vas- és rézpótrészek mindennemü gépeknek.
Cséplőgépek, dobsinek acélból magas bordákkal.
Forraló-csövek gőzkazánokhoz.
Csövek kovácsolt vasból gőz- és vizvezetéknek.
Kenő- és olaj-szelencék.
Különféle érc-összetételek.

Manometer ujak és javitások.
Áttételek (transmisszion és géprészek) gazdasági használatra.
Géphajtó-szijak I-ső rendü szinbőrből.
Mézga-áruk, mézga-szelencék, mézga-zsinórok, buvólyuk-zsinór, dugatytyuk, peronospora-lapok és spirál-csövek.
Tizedes mérlegek.
Vörös réz és cinezett fejszögek és karikák.

Vizmutató üvegek, csavarok és kulcsok, mindennemü szerszámok, sörcsapok és szelelő csapszegek.

Kazánkő eltávolitó szer,

mi által a kazánkő lerakódása megakadályoztatik és a fűtőanyag megtakaritása mellett, a forraló-csővek kivétele szükségtelen.

Egy teljes felszerelésü őrlőjárgány vasállványon, legjobb karban 24" kövekkel 70 frtért azonnal eladó.

Ügynököktől, melyek az én nevemben üzleteket akarnának kötni, tessék óvakodni, mivel ügynököket nem tartok, és kérem a t. c. közönséget, szükség esetén egyenesen hozzám fordulni. 12—2

Hirdetmény.

Zomborban, a vármegyeház közelében egy csinos lakás, mely áll két utcai, egy alkovni, szép előszoba, konyha és éléskamrából, **folyó évi május hó 1-től** kiadó, esetleg szabad kézből eladó. Bővebb értesitést ad a tulajdonos kis-temető-utca 564. sz. a. 3—2

Házeladás.

Zomborban a lóvásártéren 569. számu ház, kitünő forgalmu vendéglővel elhalálozás folytán azonnal szabad kézből eladó.

Bővebb értesitést ad **özv. Bosnyák Jánosné.** 3—1

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyomdájából.